ТЕРМИЗ ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ

PHILOLOGICAL RESEARCH: LANGUAGE, LITERATURE, EDUCATION

FILOLOGIK TADQIQOTLAR: TIL, ADABIYOT, TA’LIM

ФИЛОЛОГИЧЕСКИЕ ИССЛЕДОВАНИЯ: ЯЗЫК, ЛИТЕРАТУРА, ОБРАЗОВАНИЕ

Илмий-инновацион журнал

Jurnal OAK Rayosatining 2022-yil 30-sentabrdagi 325/6-son qarori bilan filologiya fanlari bo‘yicha doktorlik dissertatsiyalari asosiy ilmiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan

2021-yildan buyon nashr etiladi

2026 / № 1,3

Termiz – 2026

Muassis:
Termiz davlat universiteti

PHILOLOGICAL RESEARCH: LANGUAGE, LITERATURE, EDUCATION

FILOLOGIK TADQIQOTLAR: TIL, ADABIYOT, TA'LIM

ФИЛОЛОГИЧЕСКИЕ ИССЛЕДОВАНИЯ: ЯЗЫК, ЛИТЕРАТУРА, ОБРАЗОВАНИЕ

ILMIY-INNOVATSION JURNAL

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan 2020 yil 19 oktyabrda 1122 raqami bilan ro'yxatga olingan. Matnlarda foydalanilgan misol, ko'chirma va ma'lumotlar aniqligi uchun mualliflar javobgardir. Jurnaldan ko'chirib bosilganda manba qayd etilishi shart.

Bosishga ruxsat etildi: 28.03.2026
Qog'oz bichimi: 70x85
Bosma tabog'i: 5.94
Ofset bosma. Ofset qog'ozi
Adadi: 100
Bahosi kelishilgan narxda
Buyurtma: 155-son

«TerDU bosmaxonasi»da chop etildi
Termiz shahri, Barkamol avlod ko'chasi, 43-uy

Tahririyat manzili:
190111, Termiz shahri,
Barkamol avlod ko'chasi, 43.
Telefon: +998762231649

E-mail:
philologicalresearch@umail.uz

Rasmiy sayt:
https://journaltersu.uz

BOSH MUHARRIR:
Abduqodir TOSHQULOV,
iqtisodiyot fanlari doktori, professor

TAHRIR HAY'ATI:

Bekpo'lat Umurqulov, filologiya fanlari doktori, professor (bosh muharrir o'rinbosari)
Shoxista Maxmaraimova, filologiya fanlari doktori, professor (mas'ul muharrir)
O'ral Xoliyorov, f.f.f.d. (PhD), dotsent (O'zbekiston)
Olmos Ulviy Binnatova, f.f.d., professor (Ozarbayjon)
Karl Rayxl, f.f.d., professor (Germaniya)
Vali Savash yelok, f.f.d., professor (Turkiya)
Dorota Silviya, f.f.f.d. (PhD), dotsent (Polsha)
Zabita Mahammad qizi Teymurlu, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent (Ozarbayjon)
Tarana Imomverdi qizi Xojieva, filologiya fanlari doktori, professor (Ozarbayjon),
Muslihiddin Muhiddinov, f.f.d., professor (O'zbekiston)
Ibodulla Mirzayev, f.f.d., professor (O'zbekiston)
Abdi Mamatov f.f.d., professor (O'zbekiston)
Suyun Karimov f.f.d., professor (O'zbekiston)
Muhammadxon Hakimov, f.f.d., professor (O'zbekiston)
Nafas Shodmonov f.f.d., professor (O'zbekiston)
Dilmurod Quronov, f.f.d., professor (O'zbekiston)
Murodqosim Abdiyev, f.f.d., professor (O'zbekiston)
Baxtiyor Mengliyev, f.f.d., professor (O'zbekiston)
Normat Y o'ldoshev, f.f.d., dotsent (O'zbekiston)
Baxtiyor Xolmuxamedov, f.f.d., dotsent (O'zbekiston)
Bobonazar Murtazayev, f.f.n., dotsent (O'zbekiston)
Asqar Eshmo'minov, f.f.d., professor (O'zbekiston)
Obidjon Shofiyev, f.f.f.d. (PhD), dotsent (O'zbekiston)
Zafar Umurqulov, f.f.d., dotsent (O'zbekiston)
Nurali Amonturdiyev, f.f.f.d. (PhD) (O'zbekiston)
Hakim Ahmedov, f.f.f.d., dotsent (O'zbekiston)
Abdulla Xudoyqulov, f.f.f.d., dotsent (O'zbekiston)
Ahad Shukurov, f.f.f.d., dotsent (O'zbekiston)
Eshnazar Jabborov, f.f.f.d., dotsent (O'zbekiston)
Abdumurod Arslonov, f.f.f.d., dotsent (O'zbekiston)
Sirojiddin Turdimurodov, f.f.f.d., dotsent (O'zbekiston)
Umida Raximova, f.f.f.d. (PhD) (O'zbekiston)
Gulchehra Begmatova, f.f.f.d. (PhD) (O'zbekiston)
Nargis Qurbonazarova, f.f.f.d., dotsent (O'zbekiston)
Muyassar Xolova, f.f.f.d., dotsent (O'zbekiston)
Shoira Omonturdiyeva, f.f.d., dotsent (O'zbekiston)
Sherzod Turdiqulov, f.f.f.d. (PhD) (O'zbekiston)
Alibek Omonturdiyev, f.f.f.d. (PhD) (O'zbekiston)
Humayun Nadim Muhammad, f.f.f.d., dotsent (O'zbekiston)

Texnik muharrir: Bahodir To'raliyev

Учредитель:
Термезский государственный университет

PHILOLOGICAL RESEARCH: LANGUAGE, LITERATURE, EDUCATION

FILOLOGIK TADQIQOTLAR: TIL, ADABIYOT, TA'LIM
ФИЛОЛОГИЧЕСКИЕ ИССЛЕДОВАНИЯ: ЯЗЫК, ЛИТЕРАТУРА, ОБРАЗОВАНИЕ

НАУЧНО-ИННОВАЦИОННЫЙ ЖУРНАЛ

Зарегистрировано Агентством информации и массовых коммуникаций при Администрации Президента Республики Узбекистан от 19 октября 2020 года под номером 1122.

Авторы несут ответственность за точность приведенных в текстах примеров, отрывков и данных. Необходимо указывать источник при копировании из журнала.

Разрешено к печати: 28.03.2026
Размер бумаги; 70x85
Печатный лист: 5.94
Офсетная печать: Офсетная бумага
Тираж: 100. Цена договорная
Заказ: 155

Печатано в «Типографии ТерГУ»
ул. Баркамол авлод 43, г. Термез

Адрес редакции:
190111, г.Термез, ул. Баркамол авлод, 43.
Телефон: +998762231649

E-mail:
philologicalresearch@umail.uz

Официальный сайт:
https://journaltersu.uz

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:
Абдукадир ТАШКУЛОВ,
доктор экономических наук, профессор

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ:

Бекпулат Умуркулов, доктор филологических наук, профессор (зам. главного редактора)
Шохиста Махмараимова, доктор филологических наук, профессор (ответственный редактор)
Урал Холияров, ф.ф.ф.д. (. PhD), доцент (Узбекистан)
Олмос Улвий Биннатова, д.ф.н., профессор (Азербайджан)
Карл Райхл, д.ф.н., профессор (Германия)
Вали Саваш Елок, д.ф.н., профессор (Турция)
Дорота Сильвия, PhD, доцент (Польша)
Забита Магомед кызы Теймурлу, доктор философии по филологии, доцент (Азербайджан)
Тарана Имамверди гызы Хаджиева, доктор наук, профессор (Азербайджан)
Муслихиддин Мухиддинов, д.ф.н., профессор (Узбекистан)
Ибодулла Мирзаев, д.ф.н., профессор (Узбекистан)
Абди Маматов, д.ф.н., профессор (Узбекистан)
Суюн Каримов, д.ф.н., профессор (Узбекистан)
Мухаммадхон Хакимов, д.ф.н., профессор (Узбекистан)
Нафас Шодмонов, д.ф.н., профессор (Узбекистан)
Дилмурод Куронов, д.ф.н., профессор (Узбекистан)
Мурадкасим Абдиев, д.ф.н., профессор (Узбекистан)
Бахтиёр Менглиев, д.ф.н., профессор (Узбекистан)
Нормат Юлдашев, д.ф.н., доцент (Узбекистан)
Бахтиёр Холмухамедов, д.ф.н., доцент (Узбекистан)
Бобоназар Муртазаев, к.ф.н., доцент (Узбекистан)
Аскар Эшмуминов, д.ф.н., профессор (Узбекистан)
Обиджон Шофиев, д.ф.ф.н. (PhD), доцент (Узбекистан)
Зафар Умуркулов, д.ф.н., доцент (Узбекистан)
Нурали Амонтурдиев, д.ф.ф.н. (PhD) (Узбекистан)
Хаким Ахмедов, д.ф.ф.н., доцент (Узбекистан)
Абдулла Худайкулов, д.ф.ф.н., доцент (Узбекистан)
Ахад Шукуров, д.ф.ф.н., доцент (Узбекистан)
Эшназар Джаббаров, д.ф.ф.н., доцент (Узбекистан)
Абдумурод Арслонов, д. ф.ф.н., доцент (Узбекистан)
Сирожиддин Турдимуродов, д. ф.ф.н., доцент (Узбекистан)
Умида Рахимова, д.ф.ф.н. (PhD) (Узбекистан)
Гульчехра Бегматова, д.ф.ф.н. (PhD) (Узбекистан)
Наргис Курбаназарова, д. ф.ф.н., доцент (Узбекистан)
Муяссар Холова, д.ф.ф.н., доцент (Узбекистан)
Шаира Амонтурдиева, д.ф.н., доцент (Узбекистан)
Шерзад Турдикулов, д.ф.ф.н. (PhD) (Узбекистан)
Алибек Омонтурдиев, д.ф.ф.н. (PhD) (Узбекистан)
Хумаюн Надим Мухаммад, д.ф.ф.н., доцент (Узбекистан)

Технический редактор: Баходир Туралиев

Institutor:
Termez State University

PHILOLOGICAL RESEARCH: LANGUAGE, LITERATURE, EDUCATION

FILOLOGIK TADQIQOTLAR: TIL, ADABIYOT, TA'LIM

ФИЛОЛОГИЧЕСКИЕ ИССЛЕДОВАНИЯ: ЯЗЫК, ЛИТЕРАТУРА, ОБРАЗОВАНИЕ

SCIENTIFIC-INNOVATIONAL JOURNAL

Registered by the Agency for Information and Mass Communications under the President's Administration of the of the Republic of Uzbekistan on October 19, 2020 under number 1122.

The authors are responsible for the accuracy of the examples, passages and data provided in the texts. The source must be specified when copying from the journal.

Approved for printing: 28.03.2026
Size of the paper: 70x85
Printed sheet: 5.94. Offset printing.
Offset paper. Circulation: 100
Price is negotiable
Order: 155. Printed at the «Printing House of the TerSU»
43, Barkamol avlod str. Termez city.

Address of Editorial Office:
190111, Barkamol avlod str., 43,
Termez city.
Phone: +998762231649

E-mail:
philologicalresearch@umail.uz

Official website:
https://journaltersu.uz

EDITOR IN-CHIEF:
Abdukodir TASHKULOV,
doctor of economic sciences, professor

EDITORIAL BOARD:

Bekpulat Umurkulov, doctor of philological sciences, professor (Uzbekistan) (deputy chief editor)
Shohista Makhmaraimova, doctor of philological sciences, professor (Uzbekistan) (editor-in-chief)
Ural Kholiyorov, Doctor of Philosophy in Philology, Associate Professor (Uzbekistan)
Olmos Ulviy Binnatova, doct.of philol. sciences, professor (Azerbaijan)
Karl Rayxl, doct.of philol. sciences, professor (Germany)
Vali Salvash Elok, doct. of philol. sciences, professor (Turkey)
Dorota Silvia, PhD, associate professor (Poland)
Zabita Magomed kyzy Teymurlu, Doctor of Philosophy in Philology, Associate Professor (Azerbaijan)
Tarana Imamverdi gizi Khadzhieva, Doctor of Sciences, Professor (Azerbaijan)
Muslihiddin Mukhiddinov, doct.of philol. sciences, professor (Uzbekistan)
Ibodulla Mirzaev, doct.of philol. sciences, professor (Uzbekistan)
Abdi Mmatov, doct.of philol. sciences, professor (Uzbekistan)
Suyun Karimov, doct.of philol. sciences, professor (Uzbekistan)
Muhammadkhon Khakimov, doct.of philol. sciences, professor (Uzbekistan)
Nafas Shodmonov, doct.of philol. sciences, professor (Uzbekistan)
Dilmurod Kuronov, doct. of philol. sciences, professor (Uzbekistan)
Muradkasim Abdiyev, doct. of philol. sciences, professor (Uzbekistan)
Bakhtiyor Mengliev, doct. of philol. sciences, professor (Uzbekistan)
Normat Yuldashev, doct. of philol. sciences, associate professor (Uzbekistan)
Bakhtiyor Kholmukhamedov, doct. of philol. sciences, associate professor (Uzbekistan)
Bobonazar Murtazaev, cand.of philol. sciences, associate professor (Uzbekistan)
Askar Eshmuminov, doct. of philol. sciences, professor (Uzbekistan)
Obidjon Shofiev, PhD, associate professor (Uzbekistan)
Zafar Umurkulov, doct. of philol. sciences, associate professor (Uzbekistan)
Nurali Amonturdiev, PhD (Uzbekistan)
Hakim Akhmedov, Doctor of Philosophy in Philology, Associate Professor (Uzbekistan)
Abdulla Khudaykulov, Doctor of Philosophy in Philology, Associate Professor (Uzbekistan)
Ahad Shukurov, Doctor of Philosophy in Philology, Associate Professor (Uzbekistan)
Eshnazar Jabbarov, Doctor of Philosophy in Philology, Associate Professor (Uzbekistan)
Abdumurod Arslonov, Doctor of Philosophy in Philology, Associate Professor (Uzbekistan)
Sirojiddin Turdimurodov, Doctor of Philosophy in Philology, Associate Professor (Uzbekistan)
Umida Rakhimova, Doctor of Philosophy in Philology (Uzbekistan)
Gulchekhra Begmatova, Doctor of Philosophy in Philology (Uzbekistan)
Nargis Kurbanazarova, Doctor of Philosophy in Philology, Associate Professor (Uzbekistan)
Muyassar Kholova, Doctor of Philosophy in Philology, Associate Professor (Uzbekistan)
Shoira Omonturdiyeva, doct. of philol. sciences, associate professor (Uzbekistan)
Sherzod Turdikulov, Doctor of Philosophy in Philology, Associate Professor (Uzbekistan)
Alibek Omonturdiev, Doctor of Philosophy in Philology (Uzbekistan)
Humayun Nadim Muhammad, Doctor of Philosophy in Philology, Associate Professor (Uzbekistan)

Technical editor: Bakhodir Turaliyev

МУНДАРИЖА

TILSHUNOSLIK

MAMMADOVA SHAKAR,
XAMIDOV MANSUR
Ozarbayjon va o‘zbek tillaridagi somatik frazeologizmlarning qiyosiy-tipologik tahlili 7

YAKUBOVA NILUFAR EGAMBERGANOVNA
O‘zak va qolip (vazn) nazariyasi arabiy o‘zlashmalarni
tahlil qilishning asosiy mezoni sifatida 12

SAMANDAROV RUSTAM DO‘SYOROVICH
Tilshunoslik fani taraqqiyotida applikativ modelning murakkab
sintaktik qurilmalar shakllanishidagi o‘rni 17

ИШАНХАНОВА МУХЛИСАБОНУ ТУРГУНОВНА
Арабская лингвистическая традиция VII–XVII вв.: формирование
интеллектуального стиля и инструментов сохранения языковой нормы 21

ALIMOVA ZARIFAXON VAXOBOVNA
MAMAROZIQOVA SUG‘DIYONA SHUXRATJON QIZI
Jomiyning «Yusuf va Zulayho» dostonida forsiy o‘rin-joy yasovchi affikslarining qo‘llanilishi 25

TO‘YCHIYEVA ZULAYXO HAMROQO‘LOVNA,
YERJANOVA SAULE BAYMURZAYEVNA
Mahmud Koshg‘ariyning «Devony lug‘oti-t-turk» asarida keltirilgan
maqollardagi so‘zlarning semantik-stilistik xususiyatlari 29

SADULLAYEVA MATLYUBA AXROROVNA
Ahmad Yassaviy ijodining ramziy tili va undagi raqamli tasavvuf 33

SOTVOLDIYEV SIROJIDDIN MAXAMMADDIN O‘G‘LI
Arab tilida enantiosemiya hodisasi: semantik tabiati va ilmiy talqinlar tahlili 36

PANJIEVA NASIBA NARMAXMATOVNA
SAIBNAZAROVA NAZOKAT
English proverbs with number components 39

ЛАТИПОВ АЗИЗ АКБАРАЛИЕВИЧ
Сопоставительная характеристика категории
фазовости в английском и узбекском языкознании 42

AMONOV MUXTORJON UMAROVICH
«Boburnoma» asaridagi arabcha o‘zlashmalarda antonimlik 45

ОРИФЗОДА МАДИНА КАМИЛОВНА,
ОРИФЗОДА БОНУ КАМИЛОВНА
Системное изучение словообразовательной омонимии
в ретроспективном и перспективном аспектах 48

SABIROV ASROR ABDULLAYEVICH
Nemis–o‘zbek siyosiy terminlarining semantik va stilistik xususiyatlari 52

IBRAXIMOVA IRODA BOBIR QIZI
O‘zbekistonda til siyosati va ingliz tilining rivoji 56

TURSUNOVA MARXABO RAXMONOVNA
Jojo Moyesning «To seni topgunimcha» romanida kognitiv dissonans fenomenining
psixologik va lingvistik talqini hamda uning tarjimashunoslikdagi ifodasi 60

ARZIMURODOVA E’ZOZA BERDIMUROD QIZI
Zamonaviy mobil aloqa terminlarida transliteratsiya strategiyalari: ingliz va o‘zbek tillari qiyosida 64

BOZOROVA SEVARA KAMOL QIZI
Savdo konsepti doirasida sinonimiya (o‘zbek va ingliz tillari misolida) 68

КАРИМОВА ГУЗАЛ ИХТИЯРОВНА
Лингвокультурологический аспект концепта и его изучение в разных языках 71

MAXAMMATOVA FERUZA OLIMOVNA
O‘tkir Rahmat she’riyatida sinonim so‘zlarning qo‘llanishi haqida ayrim mulohazalar 76

МУНДАРИЖА

MUSTAFOEVA MAKSAD ASKAROVNA
The structural and linguistic analysis of anthroponyms in «Beowuf» and «Alpomish» folk epics 79

NOSIROVA DILNOZA RIZOKULOVNA
Semantic and pragmatic features of john green's novels in contemporary young adult literature 82

RAXIMOVA ZARINA UKTAMOVNA
O'smirlar psixologiyasining lingvopoetik ifodasi va tarjimada ichki monolog hamda emotsional tasvir 87

RAXMATOVA GULNOZA ISOXONOVNA
O'zbek tilidagi so'roq olmoshlari va so'roq yuklamalarining ingliz tilidagisi bilan qiyosi 90

BERDIYEVA SITORA UTKEROVNA
G'afur G'ulomning «Shum bola» asarida yumorning badiiy funksiyalarining lingvistik jihatlari 93

SHAMSITDINOVA MOXINABONU AKBAR QIZI
Yapon tilida omonimlardan foydalanishda nutqiy strategiyalar 98

ADABIYOTSHUNOSLIK

ШОФИЕВ ОБИДЖОН БАХТИЁРОВИЧ
Телба образининг бадиий талқини
(Эркин Аъзамнинг «Сув ёқалаб» ва «Танҳо қайиқ» киноқиссалари мисолида) 100

ASQAROVA ZULAYXO YANGIBOYEVNA
Muhammad Rizo Ogahiyning «Riyozu-d-davla» asaridagi ta'rixlarning badiiy-estetik qimmati 104

MAMADJONOVA SEVARA MAXAMADJON QIZI
Adabiyotshunoslikda dualizm tushunchasining nazariy va
metodologik asoslari (Agata Kristi poetikasi misolida) 109

RAHIMOVA SARVINOZ TOLIBOVNA
Usmon Azimning «Devorlari yiqilgan bog'» hamda «Yana sevgi haqida she'rlar»
asarlaridagi simulyakra va boshqa postmodern xususiyatlar ifodasi 112

СААКЯН РОЗА ЮРЬЕВНА
Поэтика полемического жанра в памфлетной публицистике
Даниэля Дефо и Жжонатана Свифта 115

SHAMSIYEVA SHOXISTAXON QUDRATULLAYEVNA
Gender rollarni aks ettiruvchi stereotiplar 119

НАСРИДИНОВА СИТОРА УТКИРОВНА
Мотив отсутствия и присутствия как средство создания
напряжения в рассказе Джека Ритчи «Отсутствие эмили» 125

BAFOYEVA ROXILA VALIJON QIZI
Amerika hamda o'zbek postmodern adabiyoti xususiyatlari 128

KHAKIMOVA NARGIZA KHAYRILLOYEVNA
Mythological origins of the epics "Arthuriana" and "Alpamysh" 131

TA'LIM

TILOVOVA GO'ZAL RUSTAMOVNA
Ta'lim jarayonida o'quv izohli lug'atlardan foydalanishning nazariy va amaliy ahamiyati 135

YULDASHEVA DILAFRUZ
The role of teacher instruction in efl classrooms: a discourse-oriented analysis
of their importance in teaching young learners 138

Filologik tadqiqotlar: til, adabiyot, ta'lim. 2026; 3
ISNN: 2181-1741 (Print)
ISNN: 2181-1725

YAPON TILIDA OMONIMLARDAN FOYDALANISHDA NUTQIY STRATEGIYALAR

Shamsitdinova Moxinabonu Akbar qizi,
Samarqand davlat chet tillar instituti
Filologiya va tillarni o'qitish: yapon tili yo'nalishi talabasi

Insonlar o'rtasidagi asosiy muloqot vositasi til va undagi so'zlarning ma'nosi hisoblanadi. Har bir tilning leksik tizimida ma'nosi turli, ammo talaffuzi aynan bo'lgan birliklar mavjud bo'lib ular omonimlar deb ataladi. Omonim nima? Omonim yunon tilidan olingan bo'lib, oputa – ism, nom degan ma'nolarni beradi. Omonimlar orasida semantik aloqa mavjud bo'lmasada bir xil ko'rinishga ega bo'ladi. Omonomiya- omonimlar o'rtasidagi bog'liq hodisalardir.

橋（はし） – ko'prik
箸（はし） – ovqat uchun tayoqchalar
端（はし） – chekka, oxiri
切る（きる） – kesmoq
着る（きる） – kiyish (ustki kiyim)
交渉（こうしょう） – muzokara
高尚（こうしょう） – yuksak, oliyjanob
故障（こうしょう） – buzilish

Misollar shuni ko'rsatadiki, yapon tilida omonimlar juda keng tarqalgan va ularni to'g'ri talqin qilishda nutqiy strategiyalar muhim kommunikativ vosita hisoblanandi.

Yapon tilida olti mingga yaqin omonimlar mavjud, omonimlarning keng tarqalishiga asosiy sabablari tilning fonetik tizimi sodda va bo'g'inlar sonining cheklanganligi, ko'plab xitoy tilidan o'zlashgan so'zlarning va yapon tilida mavjud kanjilarning bir xil talaffuzga ega ekanligidadir. Shu sababdan ham omonimlar muammosi tilshunoslikda muhim masalaladan biri hisoblanadi. Bu masala esa ko'plab mahalliy va xorijiy tilshunos olimlar tomonidan turli jihatlarda tadqiqot ishlari olib borilgan. «Yapon tili va tishunosligi qo'llanmalari» asarining bosh muharriri, yapon tilshunosligi bo'yicha professor Masayoshi Shibatani yapon tilining tipologiyasi va avstroneziyasi bo'yicha tadqiqot olib borib, omonimlarning ko'pligi tilning rivojlanish tarixiga bog'liqligini ta'kidlab, ularni 漢語- kangolar bilan bog'lagan[1]. Natsuko Tsujimura Arizona universiteti tilshunoslik fanlari doktori o'z tadqiqotlarida yapon tilining semantik va pragmatik xususiyatlarini tahlil qilib, omonimlarni tushunishga kontekst muhim rol o'ynashini ta'kidlaydi[2]. Omonimlardan foydalanishda tushunmovchilik yuzaga kelmasligi uchun ham omonim joylashgan so'zni undan avvalgi va keyingi so'z va gaplar bilan tahlil qilib, qo'shimchalarga alohida e'tibor qaratish lozimligini aytib o'tadi.

Yapon tilidgi omonimlar muammosini chuqur o'rganib, ilmiy asoslab bergan mashhur olimlardan yana biri *Kindaichi Haruhiko* omonimlarni faqat lingvistik sifatida emas, balki nutqiy va maaniy fenomen sifatida ham ko'rib chiqadi. Uning fikricha, omonimlar yapon tilining ifoda imkoniyatlarini kengaytiradi. Ayniqsa, ular so'z o'yinlari 駄洒落–だじゃれ (dajare), adabiyot va reklama tilida keng qo'llanadi. Adaiyotlarda shoir va yozuvchilar omonimlar yordamida ikki yoki undan ortiq ma'noga ega iboralrni yaratishadi. Bu esa matnga badiiylik va o'zgacha ma' no beradi. Masalan,

花の色は
うつりにけりな
いたづらに
わが身世(みよ)にふる
ながめせしまに
Hana no iro wa
Utsuri ni keri na
Itazura ni
Waga mi yo ni furu
Nagame seshi ma ni

Ono no Komachi tomonidan yozilgan bu she'rning birinchi misrasida gulning rangi so'lgani, uchib ketgani yozilgan. Lekin shoir bir gap bilan faqatgina gulni emas, majoziy ma'noda yoshlikning o'tib ketishini ham ramziy ifodalaydi. Bu esa badiiy adabiyotda omonimlar orqali matnni chuqurroq o'qib, turli talqinlar qilish mumkinligini isbotlaydi.

Mazkur tadqiqot yapon tilidagi omonimlarning nutqda qo'llanish xususiyatlarini aniqlash hamda ularni to'g'ri talqin qilishda qo'llaniladigan kommunikativ strategiyalarni o'rganishga qaratilgan. Tadqiqot jarayonida omonimlarning semantik tuzilishi va ma'no farqlari chuqur tahlil qilinib, ularning nutq jarayonidagi funksional xususiyatlari o'rganildi. Shu bilan birga, omonimlarning turli kontekstlarda qan-

1 Shibatani M. The Languages of Japan. Cambridge: Cambridge University Press, 1990. – 420 p.
2 Tsujimura N. An Introduction to Japanese Linguistics. Oxford: Blackwell Publishing, 1999. – 400 p. (pp. 349–377).

day talqin qilinishi hamda ma’nosining nutqiy muhit orqali qanday aniqlanishi tahlil qilindi. Tadqiqot davomida muloqot jarayonida omonimlardan foydalanishning pragmatik jihatlari ham ko‘rib chiqilib, ular orqali yuzaga kelishi mumkin bo‘lgan tushunmovchiliklarni bartaraf etish usullari tahlil qilindi.

Shuningdek, turli misollar asosida omonimlarning qo‘llanish xususiyatlari o‘zaro solishtirildi va ularning semantik hamda kommunikativ jihatlari qiyosiy yondashuv orqali o‘rganildi. Ushbu metodologik yondashuv yapon tilidagi omonimlarning nutqdagi o‘rni va ularni to‘g‘ri tushunishga xizmat qiladigan asosiy strategiyalarni aniqlash imkonini berdi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, yapon tilida omonimlar til tizimining muhim tarkibiy qismi hisoblanadi[1]. Tilning fonetik tizimi sodda va bo‘g‘inlar soni cheklanganligi sababli bir xil talaffuzga ega bo‘lgan, ammo turli ma’noni anglatadigan so‘zlar ko‘plab uchraydi. Bu esa muloqot jarayonida tushunmovchiliklar yuzaga kelish ehtimolini oshiradi. Shu sababli yapon tilida omonimlardan foydalanishda bir qator nutqiy strategiyalar qo‘llaniladi[2]. Ulardan eng muhimlari quyidagilardir: kanji belgilaridan foydalanish orqali ma’nolarni farqlash, kontekst asosida ma’noni aniqlash, intonatsiya va ovoz ohangi yordamida ma’no farqini ko‘rsatish hamda zarur hollarda qisqa izoh berish. Bundan tashqari, omonimlar yapon tilida nafaqat kommunikativ vosita, balki madaniy va estetik hodisa sifatida ham namoyon bo‘ladi. Adabiyot, reklama va kundalik nutqda omonimlar yordamida so‘z o‘yinlari yaratilib, nutqning ifoda imkoniyatlari yanada boyitiladi. Shu jihatdan qaraganda, omonimlarni o‘rganish yapon tilining semantik, pragmatik va madaniy xususiyatlarini chuqurroq anglashga yordam beradi. Kelgusida bu mavzuni yanada kengroq lingvistik va pragmatik tadqiqotlar asosida o‘rganish muhim ilmiy ahamiyat kasb etadi.

Rezyume. Mazkur maqola yapon tilidagi omonimlarni o‘rganib, ularni nutqda ishlatish strategiyalarini ko‘rib chiqadi. Yapon tili fonetik jihatdan soddaligi ya’ni bo‘g’in va tovushlar soni cheklanganligi sababli omonimlardan – o‘qilishi va ba’zan yozilishi bir xil lekin ma’no jihatdan farqlanadigan so‘zlardan keng foydalaniladi. Shu bois nutqda tushunmovchiliklar paydo bo‘lmasligi uchun bir qancha maxsus usullar qo‘llaniladi. Misol uchun keng tarqalgan strategiyalardan biri 漢字(kanji)lar yordamida farqlash, kontekst orqali aniqlash, ohang yoki ovoz tonining past-balandligi va kichik izoh berib o‘tish kabi yo‘llar orqali omonimlardan muloqotda to‘g’ri foydlanish tushuntiriladi. Bundan tashqari, madaniyatning muloqotni shakllanishidagi ta’siriga alohida urg’u qaratiladi.

Resume. This article examines homonyms in the Japanese language and analyzes the strategies used to employ them effectively in speech. Due to the phonetic simplicity of Japanese–specifically the limited number of syllables and sounds–the language contains a large number of homonyms, that is, words that share the same pronunciation and sometimes the same spelling but differ in meaning. Therefore, in order to prevent misunderstandings in communication, several specific strategies are commonly used. For instance, one widely applied strategy is distinguishing meanings through the use of kanji (漢字) characters. Other strategies include identifying the intended meaning through context, relying on pitch accent or variations in voice tone, and occasionally providing brief explanations to clarify the meaning. Furthermore, the article places particular emphasis on the influence of culture on the formation and functioning of communication, highlighting how cultural factors shape the way homonyms are used and understood in Japanese discourse.

Резюме. Данная статья рассматривает омонимы в японском языке и анализирует стратегии их эффективного использования в устной речи. Из-за фонетической простоты японского языка – в частности, ограниченного количества слогов и звуков – в нём существует большое количество омонимов, то есть слов, имеющих одинаковое произношение и иногда одинаковое написание, но различающихся по значению. Поэтому для предотвращения недоразумений в процессе коммуникации обычно используются несколько специфических стратегий. Например, одной из широко применяемых стратегий является различение значений посредством использования иероглифов кандзи (漢字). К другим стратегиям относятся определение предполагаемого значения через контекст, использование различий в высотном акценте (pitch accent) или интонации, а также в некоторых случаях краткое пояснение значения для его уточнения. Кроме того, в статье особое внимание уделяется влиянию культуры на формирование и функционирование коммуникации, подчёркивая, что культурные факторы оказывают значительное влияние на то, каким образом омонимы используются и понимаются в японском дискурсе.

1 Kindaichi H. The Japanese Language. Tokyo: Tuttle Publishing, 2011. – 288 p. Martin S. A Reference Grammar of Japanese. New Haven: Yale University Press, 1975. – 1200 p. Shibatani M., Miyagawa S., Noda H. The Handbook of Japanese Linguistics. Oxford: Blackwell, 2006. – 600 p.

2 Shibatani M., Miyagawa S., Noda H. The Handbook of Japanese Linguistics. Oxford: Blackwell, 2006. – 600 p.